

Гергана Мартинова: За нас, библиотекарите, е важно да покажем проверените информационни ресурси

Гергана Мартинова работи в Библиотеката на Нов български университет 23 години, последните 8 като началник отдел „Библиотечно-информационни услуги“. Магистър е по „Библиотечно-информационни науки“ с втора специалност „Комуникации в бита и бизнеса“. Магистър и по публична администрация от Нов български университет. Главен редактор е на сп. „Библиосфера“ (2005-2016). Номинирана е два пъти в категория „Библиотекар на годината“ на годишните награди на Българска библиотечно-информационна асоциация. Автор на множество публикации. Говорим с нея на 8 април 2022 г.

Кога се роди желанието Ви да се занимавате с книги и да работите в библиотека?

Когато бях малка, моята баща ме заведе в най-голямата библиотека в града и направи така, че да мога да вземам книги не от детския отдел, а от този за възрастни. Бях най-малкият читател. Библиотекарите се отнасяха към мен с голямо внимание. Чувството беше невероятно. Да си малък и да имаш привилежиите на възрастните. Тогава не си представях, че ще работя в библиотека. Топлото чувство за библиотеката като място и света на книгите запази.

Как попаднахте в Библиотеката на НБУ?

Бях студентка трети курс в специалност „Библиотечно-информационни науки“ в Софийския университет, когато започнах да работя на четири часа в Библиотеката на Нов български университет. Все едно живееш в приказките. Нова библиотека, с нови мебели, нови компютри, нови книги и блестяща чистота. Като цяло не беше лесно. Лекции, после работа, а вечер ходех на лекции в Техническия университет за втора специалност.

Колко читатели има днес Библиотеката на НБУ и с какво тя привлича нови посетители?

Като университетска библиотека наша основна задача е осигуряването на учебния процес с необходимата литература и творческа среда за изследователска работа. Естествени ползватели са студенти, докторанти, преподаватели, курсисти и служители на университета. Наши читатели са и външни потребители, като това са студенти и преподаватели от други университети, изследователи, граждани и ученици. Към 31 декември на 2021 г. общият брой на читателите е 8312. Всяка година в университета постъпват нови студенти и преподаватели, по-голямата част от тях стават наши читатели и това е съвсем естествено, защото имат нужда от литература. Потребителите от останалите групи са привлечени както от ресурсите и услугите, които предлагаме, така и от чистата и уютна атмосфера, и не на последно място, от отзивчиви библиотекарите.

Какви са Вашите наблюдения, четат ли младите хора от „поколение Z“? Според някои учени това поколение е най-умното от всички предишни поколения назад до 1945 година... Наричат ги „дигиталните деца“, защото буквално „живеят“ с технологиите. Но... има ли място за книгата в живота им?

Да приемем, че поколение X са родените между 60-те и началото на 80-те години на миналия век, Y, или така наречените „милениали“ през 80-те и 90-те години, а „Z“ – от 1997 до 2009 г. По-късно в научните изследвания е дефинирано и поколение Alfa, като към него се отнасят родените между 2010 и 2025 г. Логично е тези поколения да имат различно отношение към дигиталната среда, защото тя се развива изключително бързо. Известно е нетърпението на младото поколение при работа с традиционни източници на информация, също и пренебрегването на всичко, което не е достъпно веднага в пълен текст. Независимо от това, че те работят самостоятелно в тихата атмосфера на университетската библиотека, почти винаги използват мобилни устройства, като смартфони, плейъри, лаптопи, таблети и преносими компютри. Тенденция при студентите е за ползване на това, което е достъпно във виртуалната библиотека, сега и веднага.

Битова мнение, че днешните младежи или не четат, или не могат да разберат това, което пише в книгите. Как поколението на бързо сменящата се картинка от дисплея на телефона или таблета може да „влезе“ в библиотеката?

Поколенията се различават едно от друго по определени характеристики, но като че ли всяко смята за следващото, което идва, че чете по-малко. Различни изследвания, правени през годините, го доказват. Често се шегуваме с колегите в библиотеката, че нашите студенти носят библиотеката в джоба си. И това е наистина така. Преди 10 години на семинар „Добри библиотечни практики“ на Български информационен консорциум бе представена мобилната версия на сайта на библиотеката. Отново преди 10 години за списание „Библиосфера“ директорът тогава на

библиотеката (сега на Център за книгата) Надя Терзиева преведе от английски език статията „От библиотечните стелажи до библиотека в джоба. Ще имаме ли читатели?“ на Фат Чеонг Чой Наянг от Технологичния университет в Сингапур. След това през 2015 г. сегашният директор на библиотеката д-р Радостина Тодорова започна да провежда семинари „Електронни книги и списания във вашия джоб“, в които се показва използването на електронно съдържание, достъпно чрез библиотечния каталог и как се достъпват качествени електронни информационни ресурси извън локалната мрежа на университета. Така библиотеката „влезе“ в телефона. За нас като библиотекарите е важно да покажем проверените информационни ресурси.

Как Библиотеката на НБУ отговоря на нуждите на дигиталното поколение?

Постоянно поддържаме обратна връзка с читателите, което помага да се променят постоянно. Въплъщаваме концепцията за хибридна библиотека, която може да осигури достъп до локални и отдалечени информационни ресурси в редица формати, като предлага традиционно и дистанционно обслужване. От години развиваме собствени електронни ресурси като Дигитална библиотека и Научен електронен архив на НБУ. Статистическите данни показват непрекъснато нарастване на тяхната ползваемост. Точно този подход позволи бърза адаптация в периода на пандемия.

Какви редки и ценни издания притежавате?

Библиотеката притежава стотици редки и ценни издания благодарение на своите дарители. Те са обособени в специална колекция. Книгите и периодичните сборници са публикувани в широк времеви диапазон – от началото на XIX в. до наши дни. Сред изданията има научна, научнопопулярна и художествена литература от български и чужди автори. Освен на български език, колекцията включва издания на френски, немски и руски език, както и преводи на чужди автори на български език. Наша задача е да направим достъпни в дигитален формат тези издания, което ще позволи на академичната общност да се докосне до ценни трудове, паметници на българската и европейската наука и книгоиздаване по един изключително достъпен начин – чрез отворен достъп в Дигиталната библиотека на Нов български университет. Сред заглавията се открояват „Старобългарски правни паметници“ от С. Бобчев, „Народни песни от Средна Северна България“ под редакцията на Васил Стоин, „Българите в своята история“ от Янко Сакъзов, „Зоографската българска история“ от Юрдан Трифонов. Сред чуждите издания в превод на български език, публикувани у нас в края на XIX в. е „За същността на Конституцията: Слово казано в едно Берлинско търговско окръжно събрание на 1862 година“ от Фердинанд Ласал, „Развитие на законодателните фирми“ от Карл Кауцки и „Първобитното общество: Изследване върху прогреса на човечеството от дивачеството през варварството и до цивилизацията“ от Л. Х. Морган...

Как уникалните лични библиотеки на видни български и чужди учени, сред които проф. Александър Фол, проф. д-р Армин Холвез, Атанас Славов, проф. Боян Ничев, акад. Вера Мутафчиева, проф. Ричард Шнайдер и др., стигнаха до НБУ?

Нашите читатели могат да се докоснат до личните библиотеки на видни български и чуждестранни учени като проф. Магдалина Станчева, проф. Ивanka Апостолова, д-р Анастасия Димитрова-Мозер и проф. Чарлз Мозер, проф. Александър Фол, акад. Вера Мутафчиева, проф. Георги Михайлов, проф. Армин Холвез, Атанас Славов, проф. Боян Ничев, д-р Георги Текев, акад. Иван Дуриданов, проф. Пштер Блек, проф. Пламен Цветков, проф. Ричард Шнайдер и проф. Цеко Торбов. Актът на дарителство е направен лично от тях или от техните наследници. Отговорността за съхранението, опазването и популяризирането на научно наследство от такъв ранг е голяма отговорност, защото личната библиотека говори за научните пристрастия и спорове, за пътешествия, за промяна на мироглед или последователност, за срещи и лични преживявания. Нашият стремеж е тези библиотеки да продължат да живеят, като станат фундамент за нови научни изследвания на идващата генерация от млади учени.

Гергана Мартинова

Библиотеката на НБУ участва редовно в така нареченото „пускане на книги на свобода“, разкажете ни малко повече за тази инициатива и ефекта от нея.

Световно е движението буккросинг. Представява свободно споделяне на книги. Библиотеката на Нов български университет редовно пуска „на свобода“ книги, регистрирани в сайта на движението. Изданията се разполагат в буккросинг зоните на университета. Всеки може да вземе книга оттам, а след прочитане да я „освободи“ в някоя от буккросинг зони в България и по света. По случай Международния ден на книгата и авторското право 23 април предстои нова буккросинг инициатива. Всеки ден от 18 до 21 април 2022 г. ще бъдат предложени нови заглавия в буккросинг зоните на университета.

А какви услуги предоставяте за ученици и каква литература?

Всеки ученик, който желае да чете, може да стане читател на библиотеката. Читателската карта за ученици е безплатна и предоставя възможност за заемане на литература от специално създадената колекция „Библиотека за ученици“. Всички останали колекции могат да ползват на място.

Библиотеката на НБУ е помислила и за студентите със специални образователни потребности, които имат непрекъснат достъп до нейните ресурси и услуги. Разкажете ни повече за този проект...

Преди повече от 15 години е поставена първата стъпка в тази посока с реализирането на проекта „Open access to knowledge resources for blind users and other library patrons in the New Bulgarian University“, финансиран по програма Higher Education Support Program (HESP) на Институт „Отворено общество“ – Будапеща, за създаване на специализирано читателско място за хора с нарушено зрение. Последният в тази посока е по инициатива на Надя Терзиева, директор на Центъра за книгата, и е финансиран от Централния фонд за стратегическо развитие на НБУ. Като резултат от проекта е създадена нова страница „Специални образователни потребности“ в сайта на библиотеката. В нея са публикувани създадените нови информационни материали и контакти на библиотечните и техническите асистенти. Информационните пътеводители са предназначени за четири групи студенти: дислектици, глухи, незрящи и аутисти.

Коя е Вашата любима книга?

Силено емоционално въздействие върху моето семейство оказва книгата „1000 страници България“ от Румяна Николова и Николай Генов. От нейното излизане досега, живот и здраве в бъдеще, тази книга е пръв приятел на нашите пътувания в страната. Научихме много и посетихме места, за които не подозирахме, че съществуват. Използвам възможността да изкажа истинската си благодарност към тях и да им пожелаая да продължават да въздействат така на своите читатели.

Вие сте от 23 години в Библиотеката на НБУ, буквално тя е израснала пред очите Ви. Кой е най-важният момент от нейното развитие за Вас? Бъдещият.

Интервюто взе
АЛБЕРТА МОНОВА